

Põltsamaa kohaturundusliku KUVANDI kontseptsioon

Põltsamaa Vallavalitsus / Kultuurikohver MTÜ
2020

SISUKORD

PÕLTSAMAA MÄRGID	3
MIS ON ERILIST?	4
PÕLTSAMAA = JÕGI	5
KUS ON PÕLTSAMAA?	6
VALD JA JÕED	7
REAALSED SAMMUD	8
MÕNEST MÕTTEST LÄHEMALT: KALLASRADA	9
MÕNEST MÕTTEST LÄHEMALT: UJUMISRAND	10
MÕNEST MÕTTEST LÄHEMALT: LOSSIKRAAVID	11
MÕNEST MÕTTEST LÄHEMALT: SILLAD	12
MÕNEST MÕTTEST LÄHEMALT: NÄOGA JÕE POOLE	13
MÕNEST MÕTTEST LÄHEMALT: VEESKULPTUURID	14
MÕNEST MÕTTEST LÄHEMALT: TÄNAVAVALGUSTUS	15
MÕNEST MÕTTEST LÄHEMALT: ROOSISAARE KANAL	16
TEGEVUSED, TUNNUSÜRITUSED	17
JÕE TÄHTSUSE TAJUMINE	19
MIKS JÕELINNA KUVAND ON HEA?	22
TUNNUSLAUSE JA LOGO	23

PÕLTSAMAA MÄRGID

Põltsamaal ja selle ümbruses on palju põnevat.
Ka ajaloos leidub ohtralt seda, mille üle uhkust tunda.

LOSS

ROOSID

VEINID, TOIT

KUNINGAMÄGI

PAJUSI

PUURMANI

MÕISAD

KULTUUR, AJALUGU

SILLAD

WPARK

JA MÕNDAGI MUUD

MIS ON ERILIST?

Igas toimivas Eesti väikelinnas on olemas kirik, kool, kaubanduskeskus, tehas, tänavad, bussijaam, mälestuskivi jne.

Linnad ka funktsioneerivad sarnaselt:

igas on omavalitsus, teenused, tootmine, harrastused, tänavavalgustus jne.

Erinevused on:

ratsionaalsed (kaugus pealinnast, elanike arv jm), mis ei puuduta ja kõnetavad meid pindselt (aju neokorteks),
imagoloogilised (kuvand), mis loovad emotsiooni, mõjuvad meisse süvitsi (limbine süsteem).

Kui ratsionaalseid omadusi muuta pole võimalik, tuleb muuta imagoloogilisi, luua positiivne kuvand.

Me tajume ja suhtleme maailmaga kuvandite tasandil, olles mõjutatud eelarvamustest, stereotüüpidest, klišeedest jne. Inimese puhul tema välimusest, rühist, kasvust, maneeridest, meeleolust, tämbist, majast, autost jne.

Koha puhul mõjuvad meile hästi:

kaunis maastik, rahu võimaldav keskkond, rõõmu pakkuvad sündmused, põnevad seiklused.

Mis teeb Põltsamaa eriliseks?

Mis eristab teda Jõgevast, Võhmast, Suure-Jaanist, Vädrast, Türist, Paidest, Raplast, Rakverest jne?

Ja on seejuures oluline nii kohalikule kui võõrale, nii lapsele kui suurele?

JÕGI

PÕLTSAMAA = JÕGI

IGAÜHELE MIDAGI

Jõgi lauskmaal - see on rahu ja lõõgastus.
Kallasrada, pargid, pingid, roosid, vein, loss - enesekindel muretus.
Voolamine, kosed, kärestikud, Wpark - pakuvad põnevust.

Kõik kokku puhas rekreatsioon ja positiivne emotsioon.

Lisaks linna- ja vallaruumi ühendaja.

Nagu Pärnu jaoks meri, nagu Viljandi jaoks järv. Nii on Põltsamaa jaoks jõgi.

Linna/vallaga **samanimeline**.

Väga tugevalt linna/valda integreeritud: **saarekesed, sillad, jõekäärud** jm.

Olemas igas vormis:

laugena, kosena, kärestikuna, paisuna, tiigina, ojana, kraavina, vallikraavina.

Ei piirdu linnaga. Üles- ja allavoolu Pajusi ja Kamari. Pedja kaudu mõju ka Puurmanisse.

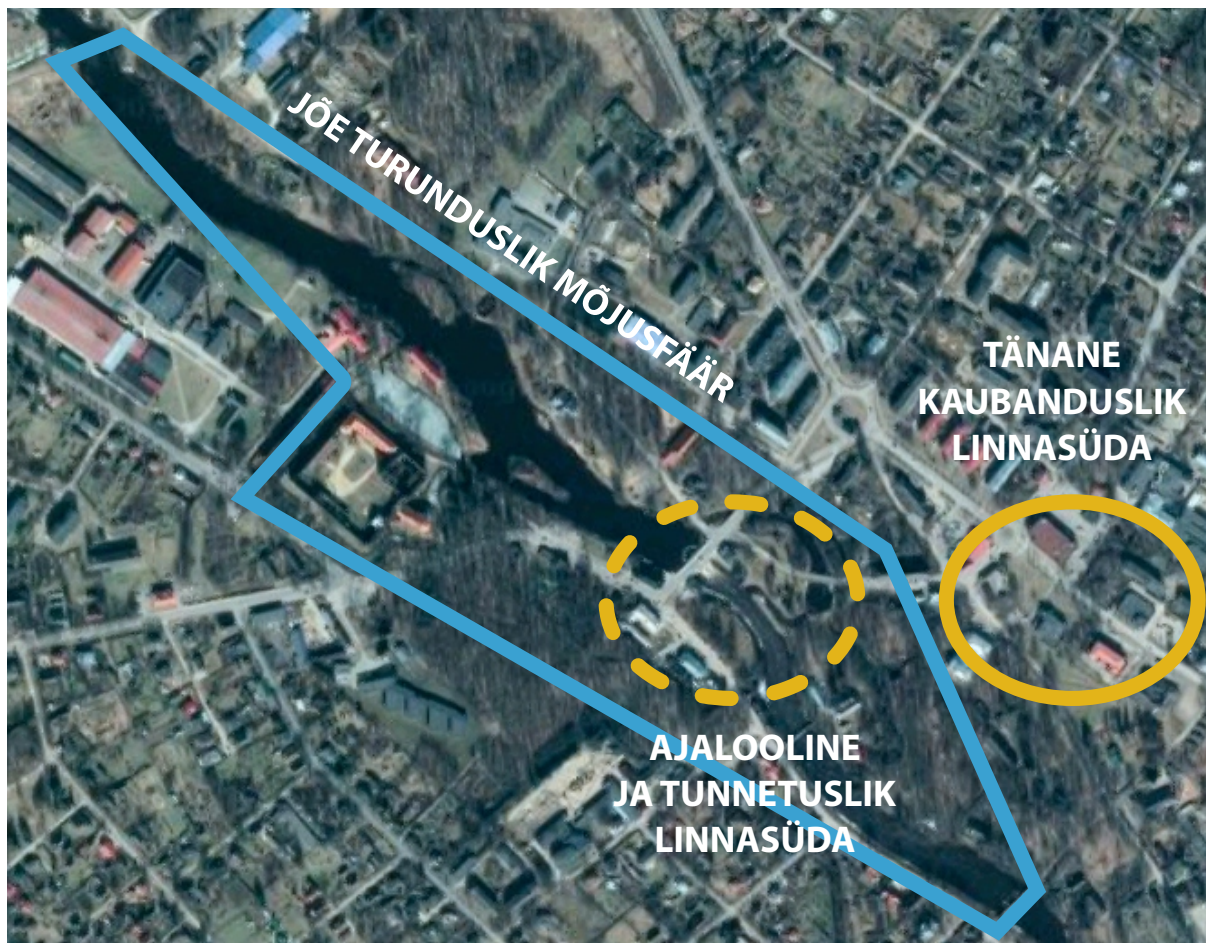
JÕGI ON PÕLTSAMAA KOHATURUNDUSE KARKASS.

Brändi vundament, mis seob tervikuks kõik muud märgid, luues nende ümber positiivse elava aura.

Ka mujal on jõgesid, aga üheski teises Eesti linnas pole jõgi nii palju kogu linnaruumiga sümbioosis!

KUS ON PÕLTSAMAA?

Linna kesktelg asub bussijaama ja lossi vahel. Koos vahepealsete kanalite ja sildadega.

Kollasega on markeeritud linnasüda XIX/XX sajandil vs XXI sajandil. Näha on linnasüdame nihkumine jõest kaugemale, peamiselt tänu kaubanduslikule aktiviteedile.

Sinisega on markeeritud nn jõgistik. Kõik selle piires asuv ja toimuv on otseses sünergias Põltsamaa kui jõelinna kohaturundusliku kuvandiga.

Tänane linnasüda: pood.

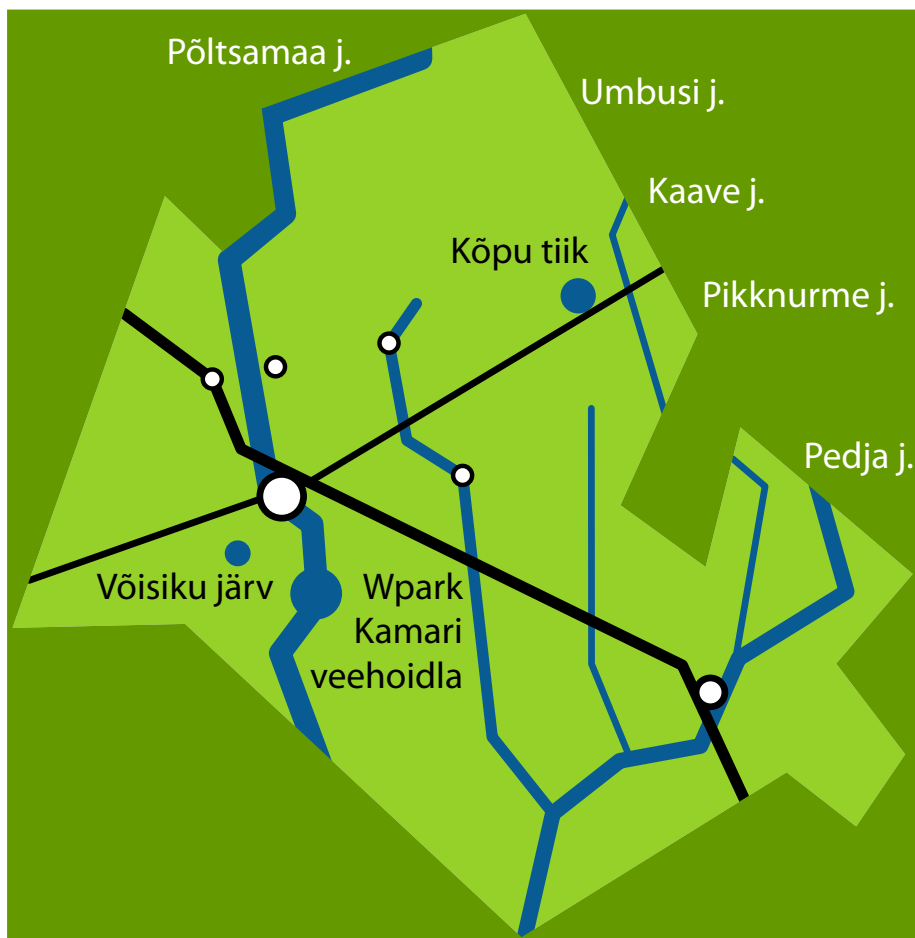
Pealiskaudne, kiire, esmavajadustele tuginev.

Tunnetuslik linnasüda: vee ääres.

Rahulik, väärikas, pakub aeg iseendale.

VALD JA JÕED

VOOLAV VESI ÜHENDAB

Põltsamaalt ülesvoolu jääb Pajusi, oma kuulsa jõeäärse **Mudajooksuga**.

Allavoolu jääb Kamari paisjärv, uhke **Wakepargiga**.

Küljelt tuleb sisse **Pedja**, otse läbi Puurmani voolates, mistõttu ka viaduktilt (loe: Tln-Trt maantee kõige imposantsemalt valgustatud lõigult) avanevas vaates Puurmanile domineerivad samuti jõgi, sild ja park.

Seejärel suubutakse üheskoos **Emajõkke**, Eesti kõige poeetilisemasse jõkke.

Vahepeale jääb kuulus **Rõika-Meleski** peegli- ja klaasitööstus, mida Põltsamaa jõgi teenindas transporditeena, kui toodang laia maailma rändas.

REAALSED SAMMUD

ESIMESES JÄRJEKORRAS

- Kallasrada. Suurest sillast Parvei sillani.
- Roosisaar kui linna jõgistu süda. Rekreatiivne tsentrum. Puhkuse ja ürituste koht. Vaated jõe ja kanalitele, purskkaev.
- Kesklinna rannakultuuri taastamine. Välibassein jõkke, moodul-muuli stiilis.
- Lossi vallikraavide ja muu vesistu puhastamine.
- Roosilinna-nimelise valguslahenduse trajektoori muutmine, üle Suure silla lossi otsani välja. Jõgi peegeldab topelt.
- Sillad. Põltsamaa rikkus. Neid on siin rekordarv Eestis. Sildade tähistamine, kaasamine. Sillamuuseum.

EDASISED IDEED

- Hüdro-kineetilised veeskulptuurid.
- Suure silla betoontõkise kaunistamine.
- Suure silla otste valgetele majadele loomingulise seose leidmine.
- Suvine pontoonsild lossi ja kooli vahele, koostöös Kaitseliiduga.
- Puhastada ja remontida jalutusrajad, pingid, rotundid, kraavid, ojakesed, truubialused.
- Linn näoga jõe poole: kaunistada jõeäärsed tagahoovid ja majaseinad, mis avanevad otse jõe ja vastaskaldale.
- Jne.

MÕNEST MÕTTEST LÄHEMALT

KALLASRADA

- On läbimõeldud terviklahendus Kõrdiööbikust Parvei sillani, kahekaldaline "ringrada".
- Seob jõe ja linnaruumi rohkem tervikuks.
- Lisab funktsionaalsust (pingid, paadisillad, kalapüügiplatvormid jms).
- Avab vaateid, jõe ilu ja mõju suurenevad.
- Avardub rekreatiivne ala, jalutamise ja rahvaspordi tsoon, linn muutub suuremaks.
- Lossi ja jõe vahele tekib elu, Konvendi restoran tiigi ääres tupikus saab uue hingamise.
- Mitmed olemasolevad objektid (loss, roosid, vein, sillad) saavad ühise aktiviteedi.

MÕNEST MÕTTEST LÄHEMALT

UJUMISRAND JA VÄLIBASSEIN

Kesklinna rannakultuuri taastamine!

L-, U- või O-kujuline välibassein, mis eraldab jõest

soojema vee ja ohutuma suplusala.

Ilma kaasaegse rannaalata ei saa jõelinna kuvandist rääkidagi.

Fotol: Sindi väliujula

Kamari Wpargiga kahasse
sünniks suur sünergia.
Linna rand ja Wpark toimiks kui
ühe teema kaks sillapead.

MÕNEST MÕTTEST LÄHEMALT

LOSSIKRAAVIDE PUHASTUS

Vaadete avamine lossile ja vallikraavidele.
Lossi ilu mõjule pääsemine.
Pingid kraavide kallastel.
Rekreatiivse tsooni laienemine.
Turundusliku mõju kasv.

ELEKTRIJAAMA „ELUSTAMINE”

Hüdroelektri ajaloo ja rohelisuse rõhutamine,
Kördiööbiku purrete, kanalite ja **purskkaevude valgustuse**
najal, jõe enda kose energiast! Kasvõi ühel pidupäeval aastas.

Kahe hoone esteetiline "ühendamine".

Kasvõi läbi huumori. Mõne sündmuse vormis.
Stiililine tervik võimendaks hüdroelektri teemat, silda, koske.
Parandab üldmuljet ja tõmbab tähelepanu.

MÕNEST MÕTTEST LÄHEMALT

SILLAD

19 silda! Sillad on Põltsamaa rikkus, neid on siin kõige rohkem Eestis. Selline rekord on uhke narratiivi alustala.

SILLAMUUSEUM

Kogu Eesti sillanduse ajaloo saaks põhjusega kontsentreerida Põltsamaale: sild kui tsivilisatsiooni alustala, semiootiline sümbol ajaloos ja kultuuris.

PONTOONSILD

Suvine sild kooli ja lossi vahele. Igakevadine pontoonsilla tegu ja avamine. Kaitseliiduga koostöös. Kooliõpilaste kaasamine.

MÕNEST MÕTTEST LÄHEMALT

NÄOGA JÕE POOLE

Kaldaäärne linn tuleks "pöörata" näoga jõe poole.
Hooneid ei saa, aga meeleolu ja maastikut saab.

Korrastatud vastaskalda vaated.

Kallasraja planeering.

Vaateterrassid.

Unaruses tagaseintele reipamad maalingud.

Elamusalad (kohvikute terrassid, pargipingid jms).

Jõe eenduvad ümberkäigud.

Sildade ja kõnniteede valgustus.

MÕNEST MÕTTEST LÄHEMALT

VEESKULPTUURID

Hüdro-kineetilised veeskulptuurid-purskkaevud.

Töös hoiaks kose veesurve, stiilipuhtuse huvides.

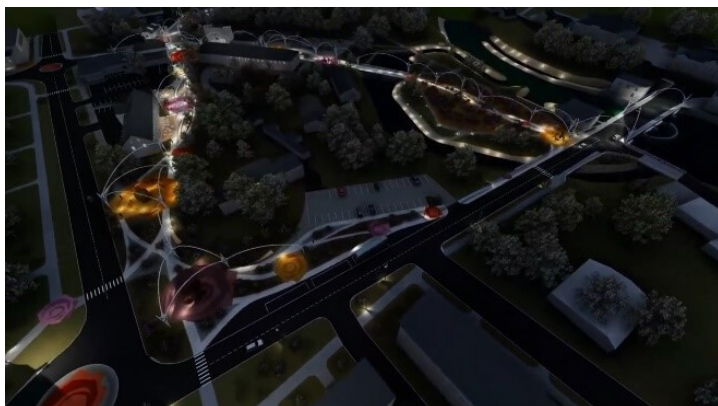
Või lausa veeskulptuuride park.

MÕNEST MÕTTEST LÄHEMALT

TÄNAVAVALGUSTUS

Planeeritud valguslahendus, mis algselt kandis Rooslinna nime ja mille trajektoori oli selline. *

Kuvandist tulenev ettepanek trajektoori muutmiseks:

- ▶ Esialgne marsruut
- ▶ Soovituslik uus marsruut

See aitab:

- ühendada tunnetuslikuks tervikuks tänase kaubandusliku ja ajaloolise linnasüdame,
- võimendada jõe/vallikraavide jm olemasoleva vesistu olekut ja ilu,
- kaunistada ja elavdada kallasrada.

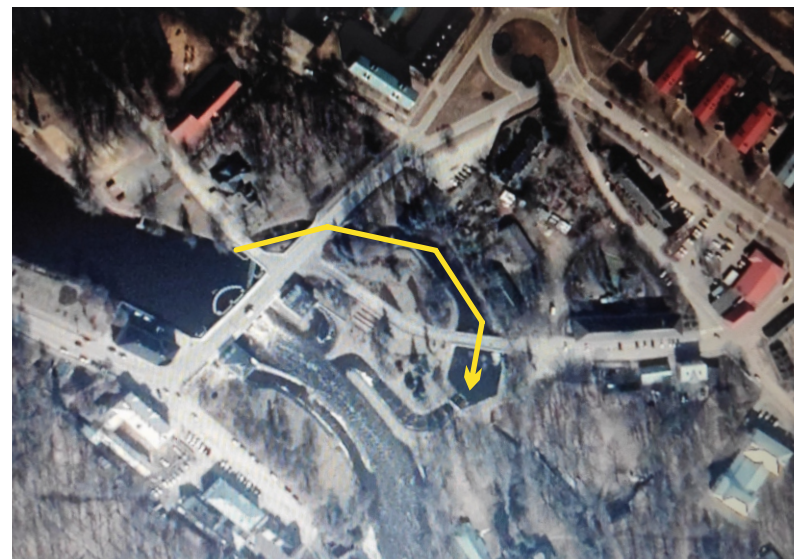
* Pildil kujutatud variant läks muutmisele.

Kogu projekti (ja trajektoori) edasiarendus on juba vallavalitsuse uutes tööplaanides.

MÕNEST MÕTTEST LÄHEMALT

ROOSISAARE KANAL

Eksisteerib legend, nagu oleks läbi linna voolav jõgi (täna sees lossist idasse jäävas sängis) kunagi lossihärra käsul käsitsi kaevatud. Tõepõhja sel väitel siiski all ei ole. (Pigem vastupidi: linnus ehitati juba XIII sajandil just nimelt kaitsva jõe taha.)

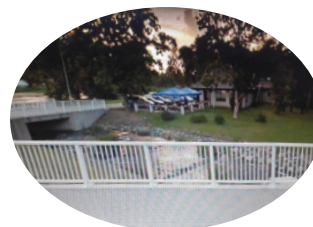

Küll aga on tänaste teadmiste kohaselt **käsitsi kaevatud** kosest ida/kirde poolt mööduv haru ehk **Roosisaare kanal**.

Ja ka selle maht on inimtekkelisena imetlemist väärt.

Imetlemiseks on aga vaja see tegu tähistada ja seda kommunikeerida: infotahvli, võistluse, sündmuse jms vormis.

Monument labidale. :)

TEGEVUSED, TUNNUSÜRITUSED

Kõikvõimalik aktiviteet, mida saab jõega ja/või jõe kuvandiga sidustada.

SPORT

- Põltsamaa Jõemaraton.
- Pajusi Mudajooks.
- Slackline-festival üle jõe.
- Raadio teel juhivate laevamudelite regatt.
- Tõuksi-orienteerumine sildadel.
- Paadiorienteerumine tõrvikute valgel.
- Laste jõelaagrid, jõe forsseerimine õppusena.
- Wpargi reklaamides Põltsamaaga seostamine.
- Jne.

KULTUUR JA MEELELAHUTUS

- Sillakontserdid Roosisaarel.
- Jõe Folk.
- Jõenäki valimised.
- Mängime elektrijaama – kasvõi kord aastas.
- Jõe/sildade teemalised fotokonkursid.
- Jne.

TEGEVUSED, TUNNUSÜRITUSED

VEIN JA TOIT

- Veinipäevad.
- Ülemaailmne õunaveinifestival.
- Kalagrilli- ja uhhaafestival.
- Jne.

VESI ISE

- Vee esoteeriline ja populaarteaduslik külg.
- Veeteraapiad.
- Koolitused.
- Puhas vesi (keskkonna/kliima/rohepöörde temaatika.)
- Jne.

JÕGI KUI MEELEOLU, KAASAMINE ÜLDISEMALT

- Võimalusel kasutada jõge ja sildu fooniks, kus sobilik.
- Seostada jõge/vett oma üritustega.
- Virgestavalt, lõõgastavalt ja mõnusa oleku võtmes sidustada Põltsamaa jõeäärset paketti, kus võimalik: roosid, vein, sillad, õun, kultuur, sport, meelelahutus jne.

JÕE TÄHTSUSE TAJUMINE

Jõe olulisus nii oma inimeste kui erinevate arengukavade koostajatele on tulnud ilmsiks ka varasemates dokumentides.

JÕEÄÄRE DETAILPLANEERING, OÜ KINO 2013:

„Põltsamaa **jõgi ja kaldad on Põltsamaa linna märk** ja atraktiivseim element.

Koha **võlu ja võimalused on jõe ääres olemas**, tuleb neid vaid ettevaatlikult esile koorida ja inimestele targalt tarbitavaks muuta.

Ujumine, paadisõit, kalastamine, telkimine on elamused, mille kogemiseks ei pea põltsamaalane kaugele linnast välja sõitma. Kõik on jalakäigu-rattasõidu kaugusel.

Sellist luksust ei saa endale kaugeltki kõik lubada.“

JÕE TÄHTSUSE TAJUMINE

VASTUSED PÕLTSAMAA TURISMIINFO KÜSITLUSELE 2018:

Millised on Põltsamaa valla kui turismisihtkoha plussid?

- **Hea asukoht**
- **Kaunis loodus – jõgi ja rohealad**
- **Väärikas ajalugu**
- Põltsamaa Roosiaed
- Põltsamaa loss
- Tulevased arendused: **Wpark**
- **Rahulik keskkond**
- Palju mõisaid

Mälestused seoses Põltsamaaga:

1. **Lossihoov – muuseum, veinikelder.**
2. Väike, **armas, ilus linn. Roheline, rahulik, romantiline.**
3. Põltsamaa Roosiaed.
4. Roosisaar.
5. Osalesin mõnel sündmusel.
6. **Jõgi, jõeäär, sillad.**
7. Jne.

JÕE TÄHTSUSE TAJUMINE

PÕLTSAMAA ARENGUKAVA 2012-2033:

„Linna jagab kaheks Põltsamaa **jõgi**, linna piires on jõel **4 saart ja 4 saarikut**.
Veekogud omavad eelkõige **puhkemajanduslikku** tähtsust.

Vaatamata avatud ruumi rohkusele **puudub linnal traditsiooniline keskväljak**, osaliselt täidab seda ülesannet **Lillesaar [Roosisaar]**. Saare positsioon ülejäänud linna suhtes on soodne – paiknemine linna keskel. Suur sild ja olulisemad käiguteed tagavad paiga aktiivse läbikäidavuse. Läbimõeldud haljastuslahenduse korral võiks sellest paigast kujuneda **linna süda** ning kaasaegne alternatiiv klassikalisele majadest ümbritsetud lagedale linnaväljakule.

Puhkealana on kasutuses ja omab suurimat potentsiaali **jõeäärne ala koos saartega**.
Taastamist vajab Lossi tänaval jõe ääres kunagi linnarahva poolt **väga armastatud Schiele allikas**.

Linna **ujumiskoht** asub Veski tn piirkonnas, kus asuvad ka rannavõrkpalliplatsid, rulaplatz ja liivarand päevitamiseks ja mängimiseks. **Ujumisvõimaluste parandamiseks** on vajalik jõe vasakkalda ja jõepõhja puhastamine ning **rannajoone rekonstrueerimine** paissillast kuni Naissaarikuni.“

In spe!

MIKS JÕELINNA KUVAND ON HEA?

SAMANIMELINE

Linnaga. Vallaga. Lossiga.

SEOB LINNA JA VALLA

Läbib. Ühendab. Mõjutab. Elavdab. Kinnisvaraarendab.

ELAMUSLIK

Ilus. Positiivne. Tasakaalustav. Seikluslik. Sportlik.

TEISTEL POLE

Nii integreeritult. Nii mitmekesiselt. Nii palju sildu. Saart linnasüdamena. Koos kultuuridominandiga (loss, vallikraavid).

KUVAND POLE ASI ISEENESES. TA AITAB KOHATURUNDUSEL TOIMIDA.

Omadel on tore olla, turistidel on tore tulla.

Kõige ökonoomsemal moel võtavad kuvandi kokku tunnuslause ja logo.

TASUB TEADA

- Grupireisijaid liigutab huvideülene objekt. Nt loss oma mitmekesisuses.
- Pereturiste liigutab miljöö. Nt jõgi ja jõeteemaga seonduv emotsioon.
- Tavaturisti liigutab elamusrõõm. Nt harrastused, sündmused.

Põltsamaal on kõik see olemas!

TUNNUSLAUSE JA LOGO

PÕLTSAMAA ON PÕNEV

Kohtade tunnuslaused Eestis jagunevad laias laastus kolmeks:

- 1) Kirjeldavad paigaga seotud eripära, reaalsed või luulelist (*a'la* „Lõuna-Eesti pärl“).
- 2) Suunatud kohalikele (*a'la* „Siin on hea elada“).
- 3) Suunatud turistidele (*a'la* „Tulge meile külla“).

Põltsamaa tunnuslause „Põltsamaa on põnev“ on nendest kitsendustest vaba. Ta toimib positiivselt nii siinsele elanikule kui ka sellele, keda külla oodatakse.

Algriimilisena kõlab hästi, mõjub loomulikuna ja jääb meelde.

Põnevus on hea mõiste, tal pole objektiivset mõõdet, ta on personaalne ja **laia spektriga**: põnev võib olla nii raamat, mida rahulikult rannas lugeda, kui ka adrenaliinirikas öine orienteerumine.

Lause tervikuna on piisavalt **staatiline** (seisundit konstateeriv), samas ka **dünaamiline** (põnevust lubav). Ja kui varasem variant „Põltsamaal on põnev“ viitas tegevuspaigana linnale, siis „Põltsamaa on põnev“ on tajutavalt laiema haardega, kaasates kõik, mille külge see sõna käib: linna, valla, jõe jm.

Jõgi annab põnevusele lisamõõtme, sest sündmusi tajutakse põnevamas kontekstis. „Ei saa astuda kahte korda samasse jökke“, teavad filosoofid, sest jõgi on alati muutumises, iga kord huvitav.

TUNNUSLAUSE JA LOGO

LOGO

Logos on domineerivaks dünaamika, **voogamine, voolavus ja sinine (vee) värv**.
Tuumikvisuaalis kujutatud kroon, roos ja sild on tervikuks seotud **jõe** embusse.

PÕLTSAMAA
on põner